

Het leren spreken

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Augustinus' gedachten over het proces van leren spreken. Het is God die de wijsheid in de geest geeft om dingen te leren.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2010) Het leren spreken. In: Aan de slag met Augustinus, Bronnen van inspiratie - deel 2 (pp. 48-49) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hart
Plaatsingsdatum	2010
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Taal, interactief leren, bemoediging, afkeuring

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 9 Het leren spreken

Augustinus heeft voor zijn opleiding tot *rhetor* veel les gekregen over de oorsprong van de taal, de opbouw en het maken van taal. Het is dan ook vanzelfsprekend dat hij terugblikkend op zijn jeugd zich probeerde in te denken hoe hij zelf het taalproces heeft ondergaan. Uiteraard ziet hij daarin weer de goede hand van God die hem de wijsheid in de geest gaf om dingen te duiden. Mooi is dat hij niet zomaar het proces van leren spreken beschrijft, maar zich ook verdiept welk gevoel het bij een kind geeft als hij kan spreken. Ook vertelt hij hoe de interactie verloopt tussen ouders en kinderen als ze leren spreken. Daarbij valt op dat er aandacht van de opvoeder nodig is om een kind te leren spreken. Een ouder leert een kind spreken door een beweging van het lichaam, een uitdrukking in het gezicht of een bepaalde klank in de stem.

VIII Hoe hij als knaap leerde spreken

Ben ik niet, op de weg van mijn kinderleeftijd naar thans, in de knapenleeftijd gekomen? Of liever gezegd: kwam deze niet in mij en volgde hij niet op mijn jeugd? Maar toch is deze niet verdwenen, want waarheen zou ze gegaan zijn? En toch was ze er niet meer. Want ik was niet meer een klein kind, dat zich niet in woorden kon uiten, maar reeds een knaap, die sprak. Dit herinner ik mij, maar hoe ik had leren spreken, ben ik later gewaar geworden. Want mij onderwezen niet de ouderen door mij volgens een bepaalde methode de woorden mee te delen, zoals kort daarna de letters; maar wanneer ik door zuchten en verschillende geluiden en verschillende bewegingen van mijn ledematen de gevoelens van mijn binnenste wilde uiten, opdat mij mijn zin gegeven zou worden, en ik niet in staat was alles te kennen te geven, wat ik wilde, noch dat te doen aan allen, aan wie ik wilde, ging ik zelf in mijn geest, die Gij mij gegeven hebt, mijn God, met behulp van mijn herinnering als volgt te werk: wanneer zij een of ander voorwerp noemden en zich bij dat woord ergens heen wenden, dan merkte ik dat op en onthield ik, dat die zaak door hen genoemd werd met het geluid, dat ze voortbrachten, wanneer ze haar wilden aanduiden. En dat men dat bedoelde, openbaarde zich door de beweging van het lichaam, als het ware de natuurlijke taal van alle volken, die zich uit door gelaatsuitdrukking, wenken met de

ogen, door gebaren van de andere ledematen en door de toon van de stem, die de zielsaandoeningen aanduidt wanneer men iets begeert, heeft, afwijst of vermijdt. Zo leerde ik langzamerhand de woorden in hun verschillende betekenis, doordat ze op de juiste plaats gebruikt werden en ik dikwijls hoorde, waarvan ze de aanduiding waren, en gaf nu, nadat ik mijn mond zodanig onder bedwang had weten te krijgen, dat ik die tekenen kon uitspreken, door hen mijn wensen te kennen. Zo wisselde ik met mijn omgeving tekenen van wilsuiting en drong ik dieper door in de woelige gemeenschap van het menselijke leven, afhankelijk van het gezag van mij ouders en de wil van oudere mensen.

Vragen:

1. Kun je uit de tekst afleiden welke fasen er in het leerproces waren om de taal te leren?
2. Herken je als leerkracht de didactische opbouw in het aanleren? Hoe ga je zelf om met bemoediging of afkeuring als er geleerd wordt door kinderen?
3. De tekst geeft aan dat het leren van de taal voor de jonge Augustinus een grote vreugde gaf. Hoe zie je dat bij kinderen als ze leren?
4. Augustinus verbindt het leren met de gave van God die hem de geest schonk zodat hij kon leren. Kunnen we dat nog toepassen op ons leerproces in de school?
5. Leren is een interactief gebeuren, waarbij je anderen nodig hebt om je in te leiden. Hoe pas je dat toe in je eigen lessen?
6. Augustinus probeert het hele leven te verbinden met God. Kan dat nog wel in onze huidige maatschappij?